

ИЗВЕШТАЈ

о округлим столовима у оквиру јавне расправе
о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о одбрани и
Нацрту закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије

У складу са Програмом јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о одбрани и Нацрту закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије одржани су округли столови, и то:

- 10. фебруара 2014. године у Дому Војске Србије у Нишу, Синђелићев трг бб.
- 18. фебруара 2014. године у "Шумадија Сајам", д.о.о у Крагујевцу, Саве Ковачевића бб.
- 20. фебруара 2014. године у Дому Војске Србије у Новом Саду, Београдски кеј 9.
- 25. фебруара 2014. године у Дому Војске Србије у Београду, Браће Југовића 19.

На свим округлим столовима уводно излагање одржала је Биљана Бабић, секретар Министарства одбране. Нацрт закона о изменама и допунама Закона о одбрани представила је Славица Јерковић, начелник Правне управе Секретаријата - руководилац Радне групе за израду нацрта закона, а Нацрт закона о изменама и допунама Закона о Војсци Србије представио је пуковник Вјекослав Богуновић, инспектор у Инспекторату одбране – члан Радне групе за израду нацрта закона. Након представљања основних предложених измена и допуна у нацртима закона уследила је дискусија.

На округлим столовима укупно је регистровано 116 учесника.

У дискусији су изнете следеће примедбе и сугестије:

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНА О ОДБРАНИ

- у члану 4. важећег закона у дефиницији појма **одбрамбени интереси** требало би да се дода и изградња интегритета у систему одбране;
- у послове Министарства одбране предложене у члану 14. став 2. тачка 22) Закона треба додати и **сарадњу са удружењима у области културе и традиције** јер та сарадња треба да има основ у закону;
- у делу који се односи на инспекцијске послове (предложени чл. 16-18. Закона) требало би направити механизам да се **извештај о раду Инспектората одбране подноси надлежном одбору Народне скупштине** (у случају битнијег нарушавања самосталности и незаконитог утицаја на рад инспектора, као и годишњи извештај о раду), чиме би се ојачала демократска контрола и надзор над радом Министарства одбране и Војске Србије кроз повезивање унутрашњих и спољних инстанци контроле и надзора;
- указано је да се у Закону не види ко је надлежан за **контролу производње наоружања и војне опреме** (то није обухваћено у чл. 12,14,16, 24).
- оцењено је да је добро што се дефинишу војне установе које пружају логистичку подршку Војске Србије из члана 45. Закона, али би у неким делатностима требало

дозволити и другим организацијама да pruжају ову врсту логистичке подршке; **војним установама** треба само дати **предност** у односу на остале понуђаче када су понуђене цене и квалитет слични; у погледу могућности оснивања нових војних установа од стране Владе, изнето је мишљење да је то скупљи начин да се дође до услуга него што је набавка услуга на тржишту; у Закон би требало **укључити** одредбе везане за приватни сектор безбедности кад је у питању ангажовање службе обезбеђења, кроз **облике јавно-приватног партнерства**;

- у вези са предложеним решењима у чл. 71. и 71а Закона указано је да појам научноистраживачке области није исправан и да је законски термин **научноистраживачки програми**;

- указано је на потребу да се јасно уреди **положај и финансирање организације резервних војних старешина** као организације од посебног интереса за одбрану земље која треба да има посебно место и већи значај у односу на удружења грађана која програме свог рада заснивају на активностима од значаја за одбрану и у чијем финансирању Влада и Министарство одбране могу учествовати у складу са чланом 76. важећег закона., односно уредбом Владе;

- изнето је мишљење да би **члан 103.** важећег закона који уређује финансирање одбране требало **преиспитати** са становишта међусобне усклађеност ст. 1. и 3. овог члана;.

- у вези са чланом 107г Нацрта закона предложено је да се пропишу **стручни услови за војног правобраниоца и заменике војног правобраниоца** (као што је у Нацрту закона о правобранилаштву прописано за државног правобраниоца и његове заменике).

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНА О ВОЈСЦИ СРБИЈЕ

- у вези са предложеном изменом у члану 4. Закона изнето је мишљење да ће **измена назива вида Ваздухопловство и противваздухопловна одбрана** створити проблеме и трошкове јер треба изменити сваки документ за све јединице Ваздухопловства и противваздухопловне одбране; садашњи назив садржи довољну јасну разлику у односу на цивилно ваздухопловство јер обухвата и противваздухопловну одбрану, што у цивилном ваздухопловству не постоји; назив Ратно ваздухопловство није у традицији српске Војске, изузев у периоду ЈНА, а супротно од назива "цивилно" није "ратно" него "војно"; изнета је и констатација да упоредно-правно овакав назив у региону имају само Хрвати;

- изнето је мишљење да у члану 14. важећег закона треба дозволити да **синдикат** расправља о опремљености војном опремом и о руковођењу организационим јединицама; предлаже се да се у ставу 4. овог члана бришу речи: "опремљеност наоружањем и војном опремом; командовање и руковођење у Војсци Србије и управљање системом одбране; учешће у мултинационалним операцијама и унутрашњи односи у Војсци Србије."; предложена је допуна овог члана којом би се војним лицима дало право да обављају различите **синдикалне активности у униформи**, као и право на **штрајк** у униформи - у вези с тим предлаже се брисање става 5. овог члана којим се забрањује штрајк;

- изнето је и супротно мишљење да штрајк у униформи не треба да се дозволи јер је **униформа обележје државе** и не може се посматрати као свака друга радна одећа;

- тражено је **брисање члана 14а**, с обзиром на уставну одредбу из члана 141. да је Војска Србије под демократском и цивилном контролом и одредбу члана 29. важећег закона која се односи на демократску и цивилну контролу; парадоксално је да члан 50. овог закона дозвољава учеће у активностима страних удружења, а није дозвољено учешће у активностима домаћих удружења;

- члан 16. важећег закона којим је уређена **специфична војна служба** не треба мењати на начин како је предложено у члану 5. Нацрта закона; неопходно је да се формира стручна комисија која би адекватно и потпуно сагледала сва радна места у Војсци Србије и извршила класификацију радних места према степену ризика за свако поједино радно место;

- у члану 17. Закона, који није обухваћен предлогом измена и допуна, у тачки 9) речи: "чин генерала" требало би заменити речима: "**генералски чин**", како би било јасније да се овлашћење председника Републике за постављење, унапређење, разрешење и престанак службе генерала односи и на остале генералске чинове;

- не треба усвојити предложену измену члана 21. по којој изузетно, дужност старешине може вршити и лице које нема чин, ако има одговарајуће образовање за дужност коју врши, јер **дужност војног старешине (лице које има чин) не може да обавља лице које нема војну оспособљеност**, као што би се могло закључити из предложеног решења;

- у члану 39. Закона треба предвидети **психофизичку способност као услов за пријем у службу**, поред здравствене способности, и у том смислу треба додати нову тачку 10); услов за пријем требало би да буде **и да лице које се прима у службу у Војсци Србије нема двојно држављанство**; у вези са предложеном тачком 8) овог члана, која се односи на испуњавање безбедносних критеријума за службу у Војсци Србије, потребно је прецизно **дефинисати безбедносне критеријуме** (ко и на основу чега их утврђује и шта се под тим критеријумима подразумева); предложену одредбу става 3. члана 39. требало би боље формулисати с обзиром да се акт о пријему не спомиње нигде пре овог члана, а предлог измене није у потпуности логичан;

- изнето је мишљење да не треба прихватити предложено решење у ставу 2. члана 40. према којем се **кадет Војне академије** завршетком школовања на Војној академији не прима у професионалну војну службу и не производи у чин потпоручника ако у моменту пријема не испуњава услове из члана 39. став 1. тач. 2), 5) и 8) овог закона (да је здравствено способан за службу у Војсци Србије, да није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци и да испуњава безбедносне критеријуме за службу у Војсци Србије) јер се поставља питање како је могуће да кадет дође до завршне године а да не испуњава безбедносни критеријум;

- изменама закона требало би обухватити и члан 42. Закона у којем треба **јасније одредити на које време се закључује уговор о раду** јер се формулација "**до три године**" у пракси различито тумачи па се уговори закључују и продужавају на 6 месеци;

- у вези са питањем обраде података о личности који су према предложеном решењу садржани у војним легитимацијама и идентификационим картицама (чл. 51. и 51а), од стране представника службе Повереника за информације од јавног значаја и заштиту

података о личности указано је да **садржина војних легитимација и идентификационих картица мора бити уређена законом**, при чему треба применити **начело сразмерности података** и у том смислу треба преиспитати да ли је потребна обрада тако великог броја података као што је наведено; подзаконским актом могу се уређивати само технички аспекти, а не и подаци који су садржани у наведеним исправама; о конкретним решењима Повереник ће се накнадно изјаснити;

- у члану 52. Закона, који није обухваћен предложеним изменама, требало би **дефинисати** које су то делатности које се могу одобрити и обављати као **додатни рад** ван јединице односно установе или самостално; није јасно зашто је за тај рад потребно одобрење и није дефинисано када се одобрење може ускратити;

- у вези са **овлашћењем Војне полиције** које се предлаже у члану 53. став 8. тачка 3а) Закона - да Војна полиција може применити службена овлашћења и према цивилима када постоје основи сумње да су учинили кривично дело на штету Министарства одбране и Војске Србије и њених припадника за које се гони по службеној дужности, указано је да предложено решење може бити спорно;

- у предложеној одредби члана 53. став 6. Закона треба **извршити терминолошку измену** и реч: "привођење" треба заменити са "довођење";

- указано је да оцењивање из члана 65. Закона не треба да буде формално већ **оцена треба да буде стимулативна** и да утиче на висину плате;

- у предложеној одредби члана 69. став 4. Закона којом се уређује **изузетно постављење** официра, односно подофицира, без његовог пристанка а по потреби службе, **на формацијско место непосредно нижег чина** уз задржавање права свог чина и положаја треба додати: "**осим са службеном оценом нарочито се истиче**", како би се спречило обесмишљавање оцене;

- у предложеној одредби члана 69. став 6. Закона требало би предвидети **заштиту кадета** који неће бити примљени у професионалну војну службу и произведени у чин потпоручника или прописати **предност за резервне официре**;

- у члану 72. став 3. Закона требало би **брисати речи**: "**не узимајући у обзир премештај** због организацијско-мобилизацијских промена у размештају команди, јединица и установа Војске Србије", јер је и то премештај;

- **положај професионалних војних лица – жена треба детаљније уредити**; није довољно што се у измени члана 75. став 2. Закона о Војсци Србије наводи да се професионално војно лице које је спречено да врши дужност због трудноће, породилског одсуства, неге детета или посебне неге детета не разрешава од дужности, већ треба да буде јасно да се у случају трудноће жене - професионалног војног лица која је примљено у службу на одређено време уговор продужава како се не би морало тумачењима упућивати на примену Закона о раду - у вези с тим предложено је да се изврши допуна члана 112. Закона;

- указано је на потребу да се законом уреди **могућност упућивања цивилних лица на служби у Војсци Србије на оцену радне способности**, као што је у члану 75. став 3. овог закона прописано за професионална војна лица;

- предложену допуну члана 83. став 2. Закона треба брисати и лицима која раде прековремено омогућити да за свој рад приме одговарајућу накнаду, односно треба применити опште прописе о раду јер је у питању класични **прековремени рад**; такође, треба додати одредбу којом се регулише право на новчану надокнаду професионалним припадницима Војске Србије који су ангажовани у привременим екипама, саставима и одељењима који ван радног времена морају бити доступни (**у приправности**, односно на кућном дежурству); треба прецизирати и нагласити да се под прековременим радом не сматра рад на издвојеном објекту, сменски рад, рад који је регулисан као планска активност и рад који је регулисан формацијским постављењем; став 4. овог члана којим је прописано да се на права и обавезе професионалних војних лица проистекле из посебних услова службе у Војсци Србије не примењују одредбе општих радно-правних прописа о увећаној заради треба брисати.

- у члану 88. став 2. Закона требало би предвидети **отпремнину** и за офицере у радном односу на одређено време, подофицере у радном односу на одређено време и професионалне војнике којима служба престаје независно од њихове воље јер се уговор о раду на одређено време не може обновити због прописане старосне границе за пријем у војну службу;

- у предложеном члану 90а став 1. Закона по којем професионални припадник Војске Србије може бити упућен на **рад у иностранство на основу извршавања обавеза преузетих закљученим међународним споразумом** потребно је додати речи: "уз своју сагласност"; у ставу 4. овог члана треба појаснити шта значи увећање "за време проведено у радном односу";

- у члану 92. Закона не треба усвојити брисање става 3, а **право на накнаду дела трошкова за закуп стана** треба признати и професионалним војницима који обављају службу ван места пребивалишта, јер су та лица принуђена да конкуришу у местима где постоје слободна радна места;

- у вези са предложеним решењем у члану 94. став 1. тачка 4) Закона мишљење је да пилотима, падобранцима и рониоцима не треба плаћати одмор на терет буџетских средстава јер имају већ довољно привилегија у односу на остале припаднике Војске Србије; указано је да у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду у овом члану треба **предвидети право на животно осигурање** свих запослених у Војсци Србије и Министарству одбране (оцењује се да би издаци по том основу били мањи него што се према показатељима сада плаћа на име одштете у случају повреде на раду и инвалидитета);

- у вези са чланом 95. важећег закона који се односи на **ближе уређивање плата и других примања професионалних војних лица** предложено је:

- у ставу 1. предвидети да основица буде 100% износа просечне месечне зараде у Републици Србији, а могућност смањења предвидети као изузетак (ако је рестриктиван буџет),

- у ставу 1. треба додати реч: "брuto" како не би било дилеме да ли се ради о бруто или нето заради,

- у ставу 2. треба одредити доњу границу (процентуално) односно распон за плату,

- у ставу 3. треба предвидети прописивање накнаде за топли оброк и регрес;

- предложену допуну члана 97. Закона не треба усвојити већ треба прецизирати категорије лица, радна места, објекте и просторе у којима се обавља **рад под посебним условима рада**, а на основу класификације коју утврди стручна комисија;

- члан 98. став 1. Закона требало би допунити тако да се за прековремени рад издаје писани налог надлежног старешине; овим чланом треба прописати и да професионални припадник Војске Србије има право на **додатак на плату за прековремени рад**, чији се начин исплате и висина утврђује правилником о платама и другим новчаним примањима професионалних припадника Војске Србије;

- у вези са чланом 109. став 2. Закона указано је да **Уредба о радном времену, одморима и одсуствима војних лица треба да се односи на све запослене у Војсци Србије** и да у члану 134. тачка 10) треба додати и члан 109;

- у члану 110. став 5. Закона предлаже се **смањење старосне границе за престанак службе с правом на пензију**, првенствено због подофицира који су због природе дужности на којима се налазе изложени напрезањима која доводе до слабљења физичких и осталих способности и немогућности испуњења свих задатака (као например у специјалним јединицама); предложено је и да у члану 110. Закона приликом пензионисања треба да се узме у обзир рад на местима штетним по здравље, тако што се старосна граница за одлазак у пензију смањује у зависности од времена и континуитета таквог рада;

- **професионалним војницима** који због година старости не могу да продуже уговор треба дати **предност** приликом пријема у службу у својству цивилног лица на служби у Војсци Србије (члан 120);

- у предложеном решењу у члану 112. став 2. тачка 7) Закона које се односи на **престанак службе пре истека уговореног рока** официру у радном односу на одређено време, подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику служба у Војсци Србије због злоупотребе психоактивних супстанци није јасно шта је меродавно да би се утврдила злоупотреба психоактивних супстанци; тачку 9) овог члана треба прецизирати јер се у пракси дешавало да се на основу ове одредбе у уговор уноси, као разлог за престанак радног односа на одређено време, учињена повреда војне дисциплине - дисциплинска грешка или преступ;

- у члану 127. став 2. Закона требало би уредити **групни додатак**; цивилна лица која раде под истим условима као војна лица треба да имају иста права, па и право на групни додатак;

- одредбе које се односе на **надлежности за решавање о односима у служби и за доношење других аката** из члана 136. Закона треба јасније формулисати, при чему је неопходно да се у сваком случају обезбеди правна заштита – **двостепеност** у управном поступку или судска заштита - ако се ради о коначним актима;

- у члану 139. Закона треба да остане важећа одредба става 1. ("Акта о пријему у службу, унапређењу, премештају и престанку службе, као и акта којима се решава о стањима у служби официра и подофицира управна су акта"), јер садржи јасно решење, а предложена решења за измену овог члана треба преиспитати са становишта **обезбеђивања заштите права у поступку**;

- у вези са чланом 149. Закона којим су уређени **дисциплински преступи** предложено је следеће:

- тачка 12) злоупотреба службеног положаја не треба да се брише,
- тачку 15) "повреда војне или службене тајне или несавесно чување службених списа или података" треба заменити са "повреда тајности података" ради усклађивања са одредбама Закона о тајности података; у дискусији је изнето и друго мишљење да појам службена тајна и војна тајна треба задржати јер је то врста тајне - Закон о тајности података не разликује врсту од степена тајности и уређује само степен тајности, а додатну забуну ствара чињеница да је државна тајна (која је до сада била врста тајне) постала степен тајности,
 - треба додати тачку "15а) коришћење личних података професионалних припадника Војске Србије и чланова њихових породица у неслужбене сврхе";
 - у тачки 20) треба дефинисати који додатни рад није дозвољен (из предложеног решења то се не види, посебно што се тач. 21), 22) и 23) бришу); указано је да је до сада било тешко доказати додатни рад професионалног припадника Војске Србије, а биће још теже доказати да лице које ради ван јединице, односно установе за тај рад прима накнаду или награду,
 - тачка 32) треба да се брише јер је у супротности са чланом 145. ст. 1. и 2. у којима се дефинише да се ради о повреди дужности из службе (а не ван службе),
 - дисциплински поступак треба да се води само ако се не води кривични или прекршајни поступак;

- цивилна лица на служби у Војсци Србије треба изједначити у правима са професионалним војним лицима кад раде исте послове (између осталог и у праву на бенефицирани радни стаж, субвенционисане стамбене кредите, и др.);

- предложено је да се брише позивања на одредбе Закона о Војсци Југославије у **Прелазним и завршним одредбама** и законски уреди одредбе тако да буду усклађене са војним позивом;

- постављено је и питање зашто у овом закону нема **казнених одредаба**.

ПИТАЊА СА ОКРУГЛОГ СТОЛА КОЈА СЕ НЕ ОДНОСЕ ДИРЕКТНО НА ПРЕДМЕТНЕ ЗАКОНЕ

У оквиру дискусије постављена су и нека питања која нису предмет Закона о одбрани и Закона о Војсци Србије, и то:

- којим законом је регулисан рад листа "Одбрана" који, ако је интерно гласило, не треба да се налази на трафикама;
- требало би предвидети могућност волонтирања у Министарству одбране и Војсци Србије јер би било добро да се незапосленим члановима породица професионалних припадника Војске Србије и запослених у Министарству одбране омогући стицање праксе која је услов за запослење.

ЗАКЉУЧАК

У појединим одредбама нацрта закона треба дати конкретна решења, а не позивати се на друге законе, јер ће то олакшати примену закона.

Радна група извршиће анализу свих примедба и сугестија са округлих столова као и свих других писаних предлога који су достављени у току јавне расправе и одржати састанак са представницима службе Заштитника грађана, Министарства правде и државне управе, а по потреби и других министарстава о појединим питањима која су предмет предложених нацрта закона.

Након извршене анализе и обављених додатних консултација, Радна група ће сачинити Извештај о спроведеној јавној расправи који ће, у складу са Пословником Владе, бити објављен на интернет страници Министарства одбране и порталу е-управе.

Београд, 3. март 2014. године

РАДНА ГРУПА:

Славица Јерковић, држ.службеник

Славен Бошковић, пуковник

Златко Адамовић, пуковник

Томислав Карамарковић, пуковник

Вјекослав Богуновић, пуковник

Александар Турунцић, пуковник

Драгана Гаковић, држ. службеник

Радојка Миленковић, држ.службеник